

Zasedání Zastupitelstva Ústeckého kraje

Dne:

29. 2. 2016

Bod programu:

30

Věc:

Změny v oblasti vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením

Důvod předložení:

Dopis Asociace speciálních pedagogů ČR – sekce Ústeckého kraje

Nárok na rozpočet Ústeckého kraje:

Bez nároku na rozpočet

Zpracoval:

Ing. Štěpán Harašta,
vedoucí odboru školství, mládeže a
tělovýchovy

Předkládá:

Jana Vaňhová,
náměstkyně hejtmana Ústeckého kraje

Konzultováno:**Projednáno v Radě Ústeckého kraje:**

usnesení číslo: 21/103R/2016

dne:

27. 1. 2016

hlasování:

pro

8

proti

0

zdržel se

0

Předáno OOKÚ:

15. 2. 2016

Expedováno:**Přílohy:**

1. Žádost ASP ČR – sekce Ústeckého kraje
2. Dopis ředitelů speciálních a základních škol
3. Výpis z usnesení ze zasedání Legislativně právní komise Rady Ústeckého kraje

Návrh na usnesení:

Zastupitelstvo Ústeckého kraje po projednání

A) *nesouhlasí*

se záměrem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, zrušit přílohu upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a podporuje zachování základních škol praktických, jako typ speciálních škol určených zejména pro vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením.

B) *podporuje*

zachování základních škol praktických, jako typ speciálních škol určených zejména pro vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením.

Důvodová zpráva:

Krajský úřad Ústeckého kraje obdržel dne 28. 12. 2015 výzvu Asociace speciálních pedagogů ČR (dále jen „ASP“) adresovanou hejtmánovi a zastupitelům Ústeckého kraje. V této výzvě ASP apeluje na představitele kraje, aby se zasadili o přehodnocení plánovaných změn ve školských právních předpisech souvisejících se zaváděním inkluzivního vzdělávání.

Ve výzvě je uvedeno:

Připravované změny se týkají vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále SVP) a především žáků s lehkým mentálním postižením. Od školního roku 2016/2017 se plánuje zrušení přílohy rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (dále jen „RVP ZV“) upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením. Toto postižení představuje výrazné omezení rozumových schopností a většina žáků se nemůže úspěšně vzdělávat v běžných třídách základní školy společně s velkým počtem žáků bez postižení. Na základě zkušeností jsou zástupci Asociace speciálních pedagogů přesvědčeni, že plánované změny jsou nedomyšlené, nedopracované a neověřené a k jejich unáhlené realizaci nevede žádný důvod. Školy, pedagogové ani zákonní zástupci dětí, žáků a studentů nejsou o plánovaných změnách dostatečně informováni a pokud ano, většinou s nimi nesouhlasí, o čemž svědčí i petice ASP z května tohoto roku, kterou podepsalo 68 247 osob. Pedagogičtí pracovníci běžných základních škol mají také oprávněnou obavu ze vzdělávání většího počtu žáků s lehkým mentálním postižením, neboť jim ve většině případů chybí vzdělání a praxe v oboru speciální pedagogika a zkušenosti s využíváním podpůrných opatření. Novela předpokládá, že většinu problémů vyřeší zapojení asistentů pedagoga do vzdělávacího procesu, přičemž se nebere v úvahu skutečnost, že tento člověk má zpravidla minimální pedagogické vzdělání a nikdy nemůže nahradit učitele a speciálního pedagoga. Závěrem ASP upozorňuje, že pokud existují víceletá gymnázia a soukromé a církevní školy, kam odchází ze základních škol velký počet žáků, nelze mluvit o „společném vzdělávání“.

Dne 6. 1. 2016 obdržel KUUK odbor SMT dopis podepsaný osmnácti řediteli speciálních a základních škol v Ústeckém kraji. Ředitelé v dopisu žádají Ústecký kraj o stanovisko k připravovaným změnám. V dopise je kromě jiného uvedeno:

Zrušení přílohy RVP ZV upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením a zařazení do běžných základních škol znamená ukončení efektivního vzdělávání těchto žáků, které mělo vždy své stálé místo v systému našeho školství. Bez upravené přílohy RVP ZV nelze hovořit o existenci základních škol praktických, ale o nevratném zániku části speciálního školství. Připravované změny neodpovídají většinovému názoru odborníků z praxe.

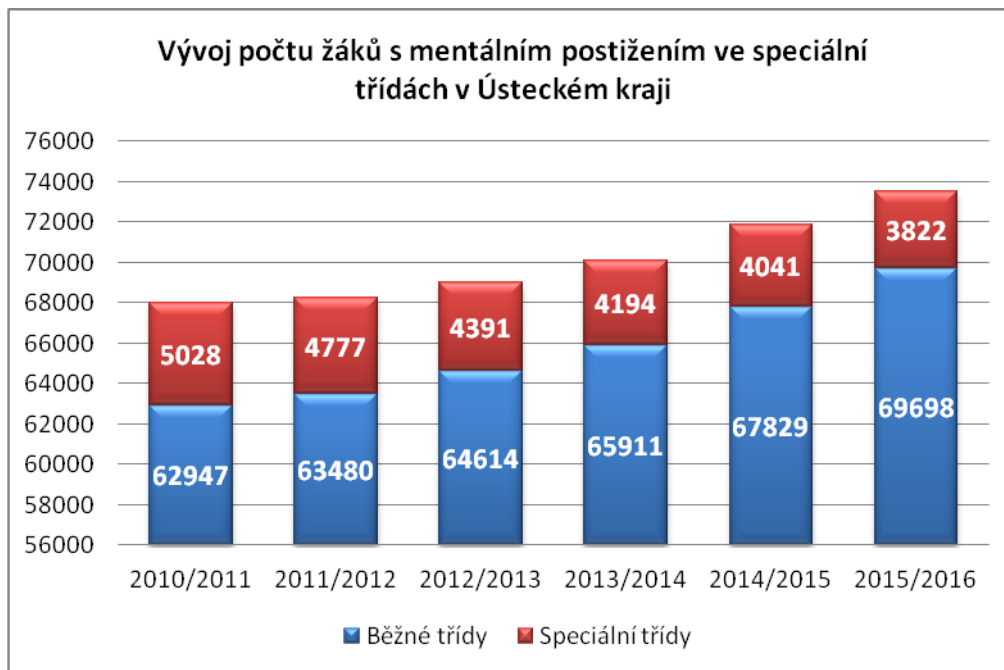
Od začátku kalendářního roku do 15. ledna 2016 KUUK odbor SMT podobné stanovisko obdržel v dalších dopisech, které podepsalo 281 pedagogů základních a speciálních škol a rodičů. Možno nahlédnout na odboru SMT u Mgr. Vladimíra Slavíka (budova „B“, 2. patro, kancelář 216a, tel. 475 657 282) .

Stanovisko odboru SMT:

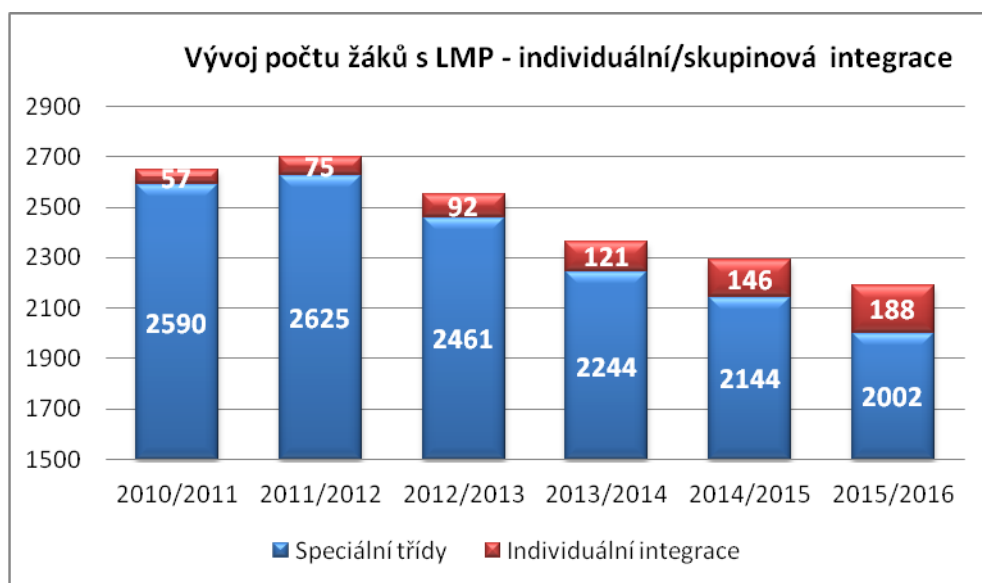
V Ústeckém kraji působí v tomto roce celkem 31 základních škol se vzdělávacím programem pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Většinu z nich, celkem 21, zřizuje kraj (z toho 18 samostatných) 8 škol zřizují obce a 2 školy jiný zřizovatel.

Trend inkluzivního vzdělávání vede ke snižování počtu žáků ve školách samostatně zřízených pro žáky se SVP. Celkově dochází ke snižování podílu počtu žáků, kteří jsou zařazeni do speciálních tříd. Ve školním roce 2010/2011 bylo takto zařazeno 7,4 % žáků, ve školním roce 2015/2016 to je

již jen 5,2 % (viz graf).

Snižuje se především podíl žáků s lehkým mentálním postižením, kteří se vzdělávají ve speciálních třídách a jsou tedy častěji zařazováni do běžných tříd v rámci individuální integrace (viz graf).

Nedá se tedy říci, že by Ústecký kraj šel proti trendu společného vzdělávání. Je však nutné uvědomit si i následující skutečnosti:

Z celkového počtu žáků v ČR byl v roce 2015 podíl žáků s mentálním postižením 1,93 %. V Ústeckém kraji činil 3,89 % tzn. dvojnásobek oproti průměru a je nejvyšší z celé republiky. Naopak nejmenší podíl těchto žáků je v Praze, Zlínském a Středočeském kraji. Tyto údaje korespondují se skutečností, že Ústecký kraj patří ke krajům s nejhorší vzdělanostní strukturou

obyvatelstva obecně.

V prosinci 2015 prošla připomínkovým řízením prováděcí vyhláška k novele § 16 a § 19 školského zákona, které jsou pro vzdělávání žáků se SVP zásadní. Vyhláška předpokládá zapojení většího počtu školních psychologů a speciálních pedagogů do výchovně vzdělávacího procesu ve školách a školských zařízeních. **V současné době je ale těchto odborníků v Ústeckém kraji nedostatek a není předpoklad, že by se jejich počet v nejbližší době uspokojivě zvýšil.**

V roce 2015 byl ukončen projekt Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v České republice, který realizovala pro MŠMT Univerzita Palackého v Olomouci. Jedním z výstupů projektu je „Kvalifikovaný odhad finanční náročnosti podpůrných opatření“. Zde je spodní hranice odhadu nákladů stanovena na 7,2 miliardy Kč ročně. MŠMT s těmito náklady zatím nepočítá. V důvodové zprávě k prováděcí vyhlášce ministerstvo školství uvádí, že si změny vyžádají ze státní pokladny navíc 410 milionů korun v září až prosinci 2016, miliardu v roce 2017 a 1,5 miliardy o rok později. Nejsou tak dostatečně zajištěny finance na podpůrná opatření pro společné vzdělávání, které byly v rámci výše uvedeného projektu stanoveny jako nezbytné.

Odborná veřejnost, z řad ředitelů škol a dalších pedagogických pracovníků, je většinově přesvědčena, že společné vzdělávání negativně ovlivní úroveň vzdělávání v běžných třídách základních škol. Mentálně postižení žáci nejsou schopni s žádným podpůrným opatřením ani s asistentem pedagoga zvládnout nároky základní školy. Je značný předpoklad, že budou tito žáci frustrováni školním neúspěchem a v důsledku toho se stanou agresivními vůči ostatním žákům. Lze očekávat, že i rodiče budou na vzniklou situaci reagovat, nejčastěji přestupem svých dětí na školy s menším počtem žáků s LMP. Společné vzdělávání se tak bude míjet účinkem, pouze se sníží celková kvalita vzdělávání.

Podle aktuálně platné novely školského zákona by měli být od 1. září 2016 žáci s lehkou mentální retardací zařazováni do hlavního vzdělávacího proudu, tedy do běžných základních škol. Na základě výše uvedeného je zřejmé, že v Ústeckém kraji bude nejvyšší podíl žáků s mentálním postižením integrován v běžných základních školách a to v situaci, kdy není k dispozici dostatečný počet odborníků ani finančních prostředků. A v situaci, kdy žáci běžných základních škol vykazují neuspokojivé výsledky ve vzdělávání (např. v oblasti jednotných přijímacích zkoušek na SŠ). V případě direktivního zařazování žáků s LMP do základních škol běžného typu se lze oprávněně obávat zhoršení výsledků ve vzdělávání a to jak žáků bez speciálních vzdělávacích potřeb, tak žáků s lehkým mentálním postižením.

Legislativně právní komise Rady Ústeckého kraje přijala na svém jednání konaného dne 2. února 2016 usnesení (viz příloha 3 předloženého materiálu), kterým **podporuje návrh přijetí tohoto usnesení** v Zastupitelstvu Ústeckého kraje.

Rada Ústeckého kraje dne 27. 1. 2015 návrh projednala a **navrhuje** Zastupitelstvu Ústeckého kraje přijmout usnesení, jak je uvedeno v návrhu usnesení.